

ΑΜΟΡΓΟΣ.

—ο—

Ἡ Ἀμοργός εἶναι νῆσος τῶν νοτιανατολικῶν Σποράδων, καίμενη κατὰ τὴν 43°, 35' Ἀνατ. μήκους, καὶ 36° 53' Βορ. πλάτους, μεταξὺ Ἀστυπалаίης, Ἀνάφης, Θήρας, Ἴου καὶ Νέξου καὶ σχηματίζουσα τὰ νοτιανατολικά ὅρια τῆς Ἑλλάδος· ἔχει δὲ περίμετρον 80 περίπου μίλια, σχῆμα τριγωνῶδες καὶ εἶναι ὄρεινὴ καὶ πετρώδης. Σειρὰ ὄρεων ὑψηλοτάτων, σχεδὸν ἀδιάλειπτος, διαθέει ἀπ' ανατολῶν πρὸς δυσμὰς, κατὰ μήκος τῆς νήσου, διακρούσα αὐτὴν εἰς δύο, οὕτως εἰπεῖν, ἐπικλινῇ ἐπίπεδα, βόρειον καὶ νότιον. Ἀπαν δὲ τὸ ἀντολικὸν τῆς νήσου μέρος *Κρύκελος* καλούμενον εἶναι βράχος σχεδὸν μονόλιθος, ἀπότομος καὶ ὅλως ἄβατος καὶ αὐχμηρὰ ἐρημία, προκινώνους μόνον ὄρεα φέρουσα ἐνιαχοῦ ἐν χαράδραις ἐρριζωμέναις, ἀπὸ τῶν ὁποίων ζυλεύονται πένητές τινες καὶ ρυπαροὶ αἰγίαλιται. Ἐντεῦθεν δὲ τοῦ Κρυκέλου, αἱ κλίσεις βαθμηδὸν

τῆς *Αἰγιάλης*, τοὺς ὁποίους διασχίζοντες παρασύρουν εἰς τὴν θάλασσαν, ἥτις καθίσταται ὅλη θολὴ ἐπὶ μακρὸν διάστημα.

Πρὸς δυσμὰς τῆς πόλεως, ἥ περίπου τῆς ὥρας, παρὰ τῇ ἀρχαίᾳ *Μινῳ*, ὑπάρχει εὐρυχωρότατος λιμὴν, *Κατάπολα* (Ἑκατόμυλα ἢ ὀρθότερον Κατάπολις, κάτω πόλις πρὸς διαστολὴν τῆς ἄνω, ἥς ἐπὶ τῆς *Μινῳας* ἢ τῆς νῦν *Χώρας*) καλούμενος, ἐπιμήκης ὅπως οὖν, ἔχων τὸ στόμιον εὐρὺ καὶ ἐστραμμένον πρὸς δυσμὰς, ἀσφαλέςτατος κατὰ παντὸς σχεδὸν ἀνέμου καὶ σπανίως κυμαίνόμενος· ἡ δὲ πρὸ τοῦ λιμένος θάλασσα, πνεόντων ἀρκτικῶν ἀνέμων, εἶναι τρικυμιώδης καὶ ἐπικίνδυνος, διότι ἐκεῖ τελευτῶσι τοῦ ἐκτεταμένου Ἰκαρίου πελάγους οἱ ἀντιπλήγες κυματισμοί. Πλησίον μάλιστα νησιδίων τινῶν, *Ψαλίδων* ὡς ἐκ τοῦ σχήματος αὐτῶν καλούμενων, ὑπάρχει, καὶ ἐν πλήρει νησιμῇ ρεῦμα αἰέναν καὶ σφοδρὸν ἀπὸ τοῦ βορειανατολ. πρὸς τὸ νοτιοδυτικὸν ὁρμητικῶς κυλινδούμενον καὶ λίαν

Ἀρχαία ἐνδυμασία τῶν Ἀμοργιῶν γυναικῶν.

ἐλαττοῦνται, καὶ ἡ μὲν βόρειος, πρὸς τὰ δυτικὰ προχωροῦσα, ἀπολήγει ἐξαφανιζομένη εἰς λοφοειδεῖς πεδιάδας, ἡ δὲ νότιος εἶναι σχεδὸν ὅλη καλλιεργείας ἀνεπίδεκτος. Αἱ ἀκρόρειαι τῆς σειρᾶς ἀπάσης εἶναι ὄζυταις, ἄδενδροι καὶ ἄφυτοι ὅλως, ἐνιαχοῦ δὲ κορυφαί τινες κατάλευκοι ὑψοῦνται ὑπὲρ τὰς λοιπὰς, ὡς διὰ τὴν ἐπιδείξωσι καὶ μακρὰν τὸ σκελετῶδες τῆς γυμνότητός των καὶ τὸν λίθινον τῆς ὅλης νήσου πυρῆνα. Τὰ δὲ ἀπ' αἰῶνος καταρρέοντα ἀπ' αὐτῶν ὕδατα ὕδατα συμπαρέσυραν μεθ' ἑαυτῶν τὴν γῆν εἰς τοὺς μαστοὺς τῶν ὄρεων, ἀφ' ὧν, τοῦ χρόνου παρερχομένου, θέλει ἐκλείψει ὅλως διὰ τὴν ὑπερβολικὴν αὐτῶν κλίσιν καὶ εἰς μόναν τὰς ὑπὸ τῆς θέλει δυνθῆναι διαμεῖναι. Καταφερόμενα δὲ τὰ ὕδατα ταῦτα μετὰ τοσαύτην κλίσιν καὶ μεγάλους καὶ ὁρμητικούς ποταμούς σχηματίζοντα, προξενοῦσι ἐλάδας αὐτοὶς εἰς τὰ χαμηλὰ καὶ ἐπίπεδα μέρη, τὰ ὑπὸ τῶν ἐγγχωρίων καλούμενα κάμποις τῆς *Χώρας*, τοῦ *Χωρίου*, τῆς *Κολοφῶτος* καὶ

κινδυνώδες τοῖς ἀγνοοῦσι τοῦτο ξένοις ναύταις. Κινδυνώστερος εἶναι ὁ πλοῦς κατὰ τὸ νότιον τῆς νήσου πέλαγος καὶ ἐν γαλήνῃ· διότι τὰ ὑψηλὰ καὶ κατωφερῇ ὄρη ἐξερευγόνται ἀνελπίστως λαίλαπας καὶ καταγίδας, αἵτινες ἐν ἡμέρᾳ μὲν φαίνονται μακρόθεν ἐπὶ χόρμενοι, συστρέφοντες καὶ ἀναρρίπτοντες θεαλλωδῶς τὴν θάλασσαν, ἐν νυκτὶ δὲ, ἄορατοι ὄντες, καθίστανται ὀλεθριώτεροι. Πᾶσα δὲ σχεδὸν ἡ παραλία τῆς νήσου εἶναι ἀπότομος, μάλιστα ἡ περὶ τὸν Κρύκελον, τῆς ὁποίας τὸ βάθος εἶναι ὑπερβολικόν· εὐτύχημα δὲ ὅτι ἡ θάλασσα ἐκείνη ἀπόκεντρος οὖσα δὲν συχνάζεται.

Περὶ τὴν Ἀμοργὸν ὑπάρχουσι νῆσοι τινὲς ιδιόκτητοι αὐτῆς, διὰ κακτημένου δικαίωματος καὶ παναρχαίης ἀδιαφιλονεικῆτος κατοχῆς, ἦτοι ἡ *Ἀνυδρος*, ἡ *Κραμβοῦσα*, τὰ *Ἀντικέρια*, ἡ *Κέρος*, ἡ *Σχοινοῦσα*, ἡ *Πράκλεια*, τὰ δύο *Κουφορήσια*, ἡ *Νικουρία*, αἱ *Μάκαρες*, ἡ *Τεγοῦσα*, ἡ *Κίναρος*, ἡ *Αἰδινθος*, καὶ τινες ἄλλαι μικραὶ ἐξ ὧν ἡ *Κίναρος*

καὶ Λέβινθος ὑπάγονται εἰς τὸ Ὀθωμανικὸν κράτος, κατὰ τὴν ὁροθετικὴν γραμμὴν τὴν διαγράψασαν τὰ νοτιοανατολικά τῆς Ἑλλάδος ὄρια.

Ἡ Ἀμοργὸς ἔχει κλίμα εὐκράτεστατον καὶ γῆν ὀλίγην, ἀλλ' εὐκαρπὸν καὶ παμφόρον, παράγει κατ' ἐξοχὴν οἶνον, ἔλαιον καὶ γεννήματα ἐπαρκῆ μὲν μάνοι τοῖς κατοικοῖς, ἀλλ' ἀρίστης ποιότητος. Ἐνταῦθα ἐκκαλλιέργειτο τὸ πάλαι ὁ περίφημος διὰ τὴν λευκότητα καὶ λεπτότητα αὐτοῦ λίνος, ἐξ οὗ κατασκευάζοντο τὰ λεπτοῦρῃ καὶ διαφανῇ χιτῶνια τῶν τρυφηλῶν Ἀθηναίων καὶ Κορινθίων. Ἐπὶ δὲ τῶν νομισμάτων τῶν Ἀμοργίνων ἀφ' ἑνὸς μὲν ἦν ἡ κεφαλὴ τοῦ Ἀπόλλωνος δαφνοστεφῆς, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐν ἄλλοις μὲν σφαῖρα ἀστρονομικῇ, ἐν ἄλλοις δὲ τρίγωνον, ἐξ ὧν δύναται τις νὰ εἰκάσῃ ὅτι οἱ ἀρχαῖοι τῆς νήσου κάτοικοι ἐνησχολοῦντο κατ' ἐξοχὴν περὶ τὴν Γεωγραφίαν καὶ Ἀστρονομίαν. Ἐν ταύτῃ ἀνατραφεῖς ἐπολιτογραφήθη καὶ διεδίδωσεν ὁ περιώνυμος ἐπὶ ἱαμβοποιῆα Σιμωνίδης υἱὸς τοῦ Κρινίου, ἀκμάσας περὶ τὸ 660 Π. Χ. ἐφευρὼν καὶ τελειοποιήσας συνάμα τοὺς δικτακικοὺς ἱαμβοὺς. Ἄπαντες δὲ οἱ ἱαμβογράφοι καὶ ἐλεγιστογράφοι ὡς ἀστράβῃ κανόνα αὐτῶν ἔλαβον τοῦ Ἀμοργίνου ἱαμβογράφου Σιμωνίδου τὰ σωζόμενα, ἐξαφέντως δὲ τὸ κατὰ γυναικῶν ἀπαράμιλλον ποιημάτιον αὐτοῦ.

Ἡ Ἀμοργὸς τὸ πάλαι, κατὰ τὴν μαρτυρίαν πολλῶν ἱστορικῶν, εἶχε τρεῖς πόλεις ἐπιστήμους, *Μινώαν*, *Ἀρκεσίγηρ*, καὶ *Αἰγιάλην*, ὧν ἐρείπια σώζονται ὀλίγιστα μὲν ἐν Αἰγιάλῃ, οὕτω καὶ νῦν ἐτι καλουμένη, καὶ ἐν Μινώᾳ, τῇ νῦν *Μουντουλῆ*, πλείστα δὲ καὶ ἄξια λόγου ἐν Ἀρκεσίγῃ, τῇ νῦν, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, διὰ τὴν αὐτόθι μικρὰν ἀκρόπολιν *Καστρί* καλουμένην, ἐν ἣ σώζεται καὶ τὸ τεῖχος τῆς Ἀρκεσίνης, οἰκοδόμημα Κυκλώπειον, διαφυγὸν τὸν ὀλεθρὸν τοῦ πανδαμάτορος χρόνου, καὶ ἄξιον ἀρχαιολογικῆς μελέτης, διὰ τε τὴν ἐπ' ἀρχαιότητι αὐτοῦ ἄξιον, τὸ μαθηματικῶς ἀκριβὲς κλιμακωτὸν σχῆμα καὶ τὴν ἀκριβῆ ἀπὸ τοῦ μικροῦ ἀπέχοντος αἰγιαλοῦ παράλληλον ἀπόστασίν του. Ἐνταῦθα σώζονται ἐπιγραφαὶ ἐπὶ μεγίστων λίθων ἐντετειχισμένων εἰς ἀγροτικὰς ἐπαύσεις, εἰσέτι ἀνέκδοτοι καὶ ἄγνωστοι. Καὶ ἀλλαχοῦ δὲ ὑπάρχουσι πολλαχοῦ ἀρχαίων οἰκοδομῶν ἐρείπια, ὧν ἐπιστημότερα οἱ λεγόμενοι *Πύργος τοῦ Χωριοῦ*, καὶ *Πύργος τοῦ Ῥηκελοῦ*, ἐξ ὧν τοῦ μὲν πρώτου ἡ βορειοδυτικὴ γωνία, διὰ τῆς ἀκριβοῦς τῶν ἀκρογωνιαίων λίθων συναρμογῆς, διατηρεῖται εἰσέτι θαυμασίως, καὶ τοι μονωθεῖσα πρὸ αἰώνων, κατακρημνισθεισῶν τῶν μετ' αὐτῆς συνεχομένων καὶ ταύτην ἀπαρτιζουσῶν πλευρῶν, ὧν μόνῃ ἡ βόρειος σώζεται μίαν μόλις ὀργυιὰν ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἐδάφους, ὅπου καὶ πρόσκαιον διάζωμα τῆς μεγάλης καὶ παραλληλογράμμου αὐτῆς οἰκοδομῆς διατηρεῖται, ἔχον ἐξ ἧς ἐπτά ὀχετοὺς τεχνήντως εἰργασμένους· διὰ μακρὰς συγγραφῆς θέλομεν ἀποδείξει ἄλλοτε ὅτι τὸ ἐρείπιον τοῦτο ἦτο ποτὲ τὸ Λιουργειὸν τῆς Κόλοφῶνος. Τοῦ δὲ Πύργου τοῦ Ῥηκελοῦ ὑπάρχει τὸ ἥμισυ, εἶναι δὲ μικρὸν κυκλοτερές οἰκοδόμημα ὄντως κυκλώπειον ἐξ εὐκρίθμων μὲν ἀλλὰ παμμεγίστων λίθων, σχεδὸν ἀλαξεύτων καὶ κύβου μόλις σχῆμα λαβόντων καὶ ἰδραίως

ἐπιτεθειμένων συνιστάμενον. Πανταχοῦ δὲ ὅπου ἂν ὑπάρχῃ ἔχνος ἀρχαιότητος, παρατηρήσαμεν, ὅτι κατέχει τὴν ἀρίστην θέσιν.

Ἡ δὲ νῦν πρωτεύουσα πόλις, καλουμένη ὁμωνύμως τῇ νήσῳ καὶ *Χώρα*, κεῖται εἰς τὸ κέντρον σχεδὸν τῆς νήσου, ἐπὶ λοφρείδους ὀροπεδίου περὶ μονήλιθον ὑψηλὴν καὶ ἀπότομον ἀκρόπολιν, *Κάστρον* καλουμένην, ἀφ' οὗ καὶ τὴν πόλιν ὅλην *Κάστρον* τινὲς ὀνομάζουσιν, ἀπὸ τὰς ὑψηλὰς ἀλλ' εὐτελεῖς ἐπάλλξεις τῆς ὁποίας ὑπερασπίζοντο οἱ κάτοικοι τὸν πόλιν, κατὰ τῶν αἰεὶ πρὸ καὶ ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ἐπερχομένων πειρατῶν. Τέσσαρα δὲ χωρὶς ἡ *Λαγκάδα*, τὰ *Θολάρια*, ὁ *Ποταμὸς* καὶ ὁ *Στροῦμπος*, μίαν μὲν ὥραν περίπου ἀλλήλων ἀπέχοντα, τέσσαρας δὲ τῆς πόλεως ἀνατολικῶς αὐτῆς, καλοῦνται κοινῷ ὀνόματι *Αἰγιάλη*, κατέχοντα τὴν ἀρχαίαν τῆς Αἰγιάλης θέσιν, ὡς καταφαίνεται ἐκ γηλόφου τινὸς ἀμπελοφύτου ὅλου, τὸ ὄνομα *Παγκάλη* ἢ *Πάγγος* ἐτι καὶ νῦν φέροντος, καὶ ἐκ τινων ἐπιγραφῶν πλησίον τοῦ χωρίου *Θολαρίων*, ἐπὶ ὁράχων ἀρχαίοις γράμμασι γεγραμμένων.

Παρὰ τὸν μυχὸν τοῦ ῤηθέντος λιμένος *Κατάπολα* ῥέει ὕδωρ ἀέννητον, ἀφθονον καὶ ὑγιεινότατον, ἐκβάλλον εἰς τὴν θάλασσαν· πεντήκοντα δὲ περίπου οἰκίαι, ὧν αἱ πλείστα ἀκατοίκητοι, κεῖνται αὐτόθι ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας Μινώας, ἐνθα ὑπάρχουτιν ἐπιγραφαὶ διαφόρων ψηφισμάτων τῆς *Βουλῆς* καὶ τοῦ *Δήμου* τῶν *Μινωϊτῶν*, ὧν αἱ πλείστα ἀνέκδοτοι. Αὐτοῦ φαίνονται ἐρείπια καταχωσθέντος χριστιανικοῦ ναοῦ μεγίστου, τεμάχια δὲ τοιχογραφιῶν καὶ ἀγιογραφιῶν αὐτοῦ, καλλιτεχνικὴν ἔχοντα ἀξίαν, πείθουσιν ἡμᾶς περὶ τε τῆς ἀρχαιότητος καὶ τῆς λαμπρότητος τῆς ἀπολεσθείσης αὐτῆς οἰκοδομῆς.

Πλὴν τοῦ ῤηθέντος λιμένος *Κατάπολα*, ὑπάρχει καὶ ἕτερος πρὸς ἀνατολὰς, ὁ τῆς Αἰγιάλης, κόλπος μᾶλλον παντὶ ἀνέμῳ ἀναπεπταμένος ἢ λιμὴν, εἰς τὸν μυχὸν τοῦ ὁποίου ὑπάρχουσι δύο ὅρμοι καὶ αὐτοὶ οὐχὶ τόσῳ ἀσφαλεῖς, Ἀξιολογώτεροι δὲ ὅρμοι ὑπάρχουσι κατὰ μὲν τὸ νότιον μέρος ὁ ἐξώθετος, ἡ *Ἀγία Ἄννα*, τὸ *Μερούρι*, τοῦ *Μούρου*, ἡ *Γωνιά*, ἡ *Καλοταρίτιστα* καὶ ἡ *Κραμβόδσα*. Κατὰ δὲ τὸ βόρειον ὁ τοῦ *Λιδέρου*, τὰ *Παραδείσια*, ὁ κάτω *Κάμπος*, αἱ *Φοινικαὶ*, ἡ *Βλιχάδα Περιστερὰ*, ἡ *Νικουρὰ*, ἡ ἁγία *Παῦλος*, καὶ ἡ μικρὰ καὶ μεγάλη *Βλιχάδα* τῆς Αἰγιάλης.

Ἡμίσειαν δὲ ὥραν περίπου πρὸς ἀνατολὰς τῆς πόλεως, ὑπὸ τὸν πρὸς μεσημβρίαν ἐστραμμένον καὶ τῇ θαλάσῃ ἐπικρατούμενον ἀπότομον τοῦ ὑψηλοτάτου ὄρους τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ βράχον, ὑπάρχει ἡ εὐαγεστάτη Μονὴ τῆς Παναγίας τῆς Χωζοβιωτίσσης, πανάρχαιον σέμνωμα τῆς νήσου, κτίσμα τοῦ χριστιανικωτάτου βασιλέως Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ. Ἡ πλουσιωτάτη τῶν διατηρουμένων μετὰ τὴν τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου, κερτημένη πολλὰ καὶ πλούσια μετόχια ἐν πάσαις σχεδὸν ταῖς πέριξ νήσοις καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος. Ἐν αὐτῇ μονάζουσιν 20 σεβάσμιαι μοναχοί, ἡ δὲ θέσις εἶναι μοναδική, αἰσθημα ἀπερίγραπτον διεγείρουσα εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ θεατοῦ· διὸ καὶ τὸ χρυσόβουλον

ΤΑ ΧΡΥΣΩΡΥΧΕΙΑ

ΤΗΣ

ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ.

τῆς Μονῆς ἀπὸ τοῦ τόπου πρὶν εἶναι τὴν ἀρχὴν. Πρὸ τοῦ Μοναστηρίου, κρημνοὶ ὀλισθηροὶ, βραχίδια καὶ ἀπότομοι ἐκτείνονται μέχρι θαλάσσης, ἧς ὁ βρυχηθμός νυχθημερόν ἀντηχεῖ τρομερὸς, ἀνωθεν δ' ὑπερκρέμαται ἐκπληκτικῶς τὸ ῥηθὲν ὑψιστον τῆς νήσου ὄρος ὡς διὰ πλέκειως τετραμμένον, καὶ κεραμόχρουν πελώριον τομὴν προφαίνον, λίθοι δ' ἐνίοτε μέγιστοι ἀποσπώμενοι ἀπὸ ἐκ ὕψους διὰ ξηρασίας ἢ πολυουδρίας, καταπίπτουσιν ἔξω τοῦ Μοναστηρίου κατακρυβιόμενοι εἰς τὴν θάλασσαν, ὅστις δ' ὅτε καὶ ἐπ' αὐτοῦ, ὅτε κατακρημνίζουσι τὸν ἔξω τοῖχον, ὅς τις μόνον εἶναι εὐπρόσβλητος, τῆς λοιπῆς οἰκοδομῆς ἀσπιζομένης ὑπὸ τοῦ ἐπ' αὐτῆς πλησιεστάτου σπηλοειδοῦς βράχου.

Συνεκπατίζει δὲ ἡ Ἀμοργὸς μετὰ 3 ἄλλων νήσων τὴν ἐπαρχίαν Θήρας τοῦ Νομοῦ τῶν Κυκλάδων, ἀπέχουσα τοῦ Πειραιῶς 145 μίλια καὶ περιέχουσα ἔξω περίπου χιλιάδας κατὰίκων, ἀποτελούντων δῆμον Β' τάξεως. — Ἐχει δὲ δύο δημοτικὰ Σχολεῖα περιέχοντα ὁμοῦ περὶ τοὺς 300 μαθητάς. Τὸ δ' Ἑλληνικὸν κατηργήθη δυστυχῶς πρὸ 5 ἐτῶν, ἀλλὰ πρόκειται ἤδη νὰ συστηθῇ, ὡς λέγουσι. Ναοὶ ὑπάρχουσι πλείστοι, ἐπίσης καὶ ἱερεῖς διακρινόμενοι διὰ τὸν σεβάσμιον καὶ ἀνιλοκερδή αὐτῶν χαρακτήρα.

Οἱ κάτοικοι τῆς Ἀμοργοῦ εἶναι ἐν γένει ῥωμαλέοι, ὠραιότατοι καὶ μακροβιότατοι, διὰ τὴν ὁρεινὴν διατριβὴν καὶ τὴν ἠθικὴν αὐστηρότητα καὶ λιτότητα τοῦ βίου των. — Εἶναι λίαν ὀμιλητικοὶ καὶ χαρίεντες, ἀλλ' εὐερίθιστοι, ὀξύχοιοι καὶ ἐκδικητικοί· φιλόξενοι ἐν τοῖς μάλιστα, ἀλλὰ ζηλότυποι, φίλοι τῆς γεωργίας καὶ ποιμαντικῆς μάλλον ἢ τῶν τεχνῶν καὶ τῶν Μουσικῶν. — Κέκτηνται πνεῦμα ζωηρὸν καὶ ὀξυῖ, ἀλλὰ δυστυχῶς ἡμελημένον καὶ ἀκαλλιέργητον. Τὰ μεγάλα ἱεράματα ἦσαν σπάνια ἐνταῦθα· τὸ δ' ἐμπόριον, ἢ μετὰ τῶν ξένων ἐπιμιξία καὶ ἡ ναυτιλία αὐτῶν εἶναι σμικρά. Ὡς οἱ ἀρχαῖοι τῆς νήσου κάτοικοι ἐνθέρμως ἐλάτρευον τὴν Ἀφροδίτην, καὶ περικαλλῆ ναὸν αὐτῆς εἶχον, μιμούμενοι τοὺς Μηλισίους καὶ Ἀθηναίους ἀρ' ὧν ἔλκον τὸ γένος, οὕτω καὶ οἱ νῦν λατρεύουσι τὸν υἱὸν τῆς Κυθῆρας καὶ τὸ κάλλος μετὰ θερμότητος Ἀθηναϊκῆς, ἀλλὰ δυστυχῶς οὐχὶ καὶ μετὰ ἱσπ. Ἰσπανικῆς ἐγκαρτερήσεως καὶ σταθερότητος. . . Αἱ δύο προκείμεναι εἰκόνες παριστῶσι τὴν πρὸ 200 ἐτῶν ἐνδυμασίαν τῶν Ἀμοργιῶν γυναικῶν· ἀλλὰ σήμερον ὁ πανταχοῦ ἐξαπλωθεὶς Εὐρωπαϊσμός ἠφάνισε καὶ ἐνταῦθεν τὰ προζουκένια φαρδισμένα, τοὺς χρυσσοῦς διπλοὺς καὶ τριπλοὺς ποδογύρους, τὰ μυτηρὰ καὶ τρίζοντα παστυμοκουντουράκια, τὰ κολόβια, τὰ ὀλόχρυστα στομαχικά, τὰ κατάστενα στοφεδένια γουνελάκια, ταῖς ζαφορισταῖς ἐρένταις καὶ αὐτοὺς τοὺς μέλαι χθῆς τρούλους, ὁ δὲ νῦν προσερχόμενος ξένος αἰσθάνεται ἀμέσως ὅζοντα καὶ ἐνταῦθα τὸν Εὐρωπαϊσμόν.

Ἀθήνησι, τῇ 17 Ἰουνίου 1852.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

Ἀμοργιῶτος.

Ἡ Χαλιμὰ νομίζομεν διηγεῖται τὴν ἱστορίαν μαγνητικοῦ βράχου, κειμένου ἐν τῷ μέσῳ τῆς θαλάσσης καὶ ἐμπνέοντος φρίκην εἰς τοὺς ναυτιλλομένους. Τὸ πέλαγος εἶναι κυανοῦν, ὁ οὐρανὸς αἴθριος, ὁ ἄνεμος οὐριος, τὸ πλοῖον τρέχει καὶ ὀναύτης τραγωδεῖ ἐπὶ τοῦ εὐθρύπτου σκάφους, τὸ ὁποῖον τὸν διαχωρίζει ἀπὸ τὴν ἄβυσσον. Αἶφνης τὸ βλέπει νὰ διαλύεται καὶ νὰ ἀνοίγῃ· νομίζεις ὅτι χεῖρ ἀόρατος καὶ ἀθόρυβος χωρίζει ἐν πρὸς ἐν τὰ διάφορα αὐτοῦ τεμάχια. Διότι ὁ ὀλέθριος βράχος ἔλκει μὲ δύναμιν ἀκαταμάχητον τὸν σίδηρον, ὅστις συνῆπτεν ὅλα τὰ τμήματα τοῦ πλοίου καὶ σκορπίζει τὰ εἰσώτια αὐτῶν εἰς τὸν ὠκεανόν.

Εἰς τὴν ἀχανῆ Ἰκεανίαν, τὴν ὁποίαν οἱ γεωγράφοι ὀνομάζουσι πέμπτον τοῦ κόσμου μέρος, ὑπάρχει νῆσος ἔχουσα ἔκτασιν ἴσην τῆς Εὐρώπης καὶ καλουμένη Αὐστραλία. Λέγουσιν, ὅτι ἡ φύσις ἐπεδαψέλευσεν εἰς τὴν γῆν ταύτην ὅλα αὐτῆς τὰ ἀγαθὰ καὶ ὅτι φύονται εἰς αὐτὴν ἐπίσης ὅσα εἰς τὴν δικεκαυμένην ζώνην καὶ ὅσα εἰς τὴν εὐκρατον. Πρὸ πεντήκοντα περίπου ἐτῶν, φυλὴ νέχ, ἡ Ἀγγλοσαξονικὴ φυλὴ, ἥτις εἶναι, φαίνεται, πεπωμένον νὰ μεταβάλλῃ τὴν ὄψιν τοῦ κόσμου, μετέβαλε καὶ τῆς χώρας ἐκείνης τὴν ὄψιν. Ἐξημιούργησεν ἐκεῖ νομὰς· ἀχανεῖς, ὅπου βόσκουσιν ἀναρίθμητα ποῖμνια, ἀπὸ τῶν ὁποίων πλουτεῖ καὶ ἡ ἀποικία καὶ ἡ μητρόπολις. Ἐτύστησε κοινωνίαν νέαν, κοινωνίαν συγκεκριμένην ἐκ παντοδαπῶν ἀνθρώπων, ὅποιοι ἦσαν οἱ πρῶτοι τῆς Ρώμης κάτοικοι, ἀλλὰ δραστηρίαν, τολμηράν, βιομήχανον καὶ πρόθυμον νὰ ὑπάγῃ εἰς τὰ τετραπέρατα τῆς οἰκουμένης. Ὁ νέος λοιπὸν αὐτὸς κόσμος ἐπρόκοπτε μὲ τὴν εὐλογίαν τοῦ θεοῦ καὶ ἤρχιζε νὰ ἐπιδεικνύῃ εἰς τοὺς λαμπροὺς αὐτοῦ λειμῶνας καὶ εἰς τὰς ἀρτιγεννήτους πόλεις τὴν πολυτέλειαν τῆς ἡδονῆς τοῦ ἡλικίας, ὅτε αἶφνης ἡ ἐργασία παύει, αἱ πόλεις ἐρημοῦνται καὶ δὲν μένουσιν εἰς αὐτάς εἰμῆ γέροντες καὶ νήπια· οἱ λειμῶνες καὶ τὰ ποῖμνια παραδίδονται ἀφροῦρητα εἰς τὰ ἄγρια θηρία, πάντες δὲ οἱ ἀνθρώποι, παρατυρόμενοι ὑπὸ ρεύματος ἀκαταμάχητου, ὀρμῶσι πρὸς ἐν καὶ μόνον σημεῖον. Ὁ μαγνήτης, ὁ ἑλκων πρὸς ἐκυτὸν ὅλας αὐτάς τὰς ζωηρὰς δυνάμεις, εἶναι ὁ χρυσός. Αἱ χιλιάδες αὐταὶ τῶν ἀνθρώπων, τῶν ὁποίων οἱ ὀφθαλμοὶ σπινθηροβολοῦσι καὶ ἡ ὄψις εἶναι ἐξημμένη, οἱ ὅποιοι ἀφίησιν τὰς οἰκίας των, τοὺς ἀγροὺς των, τὰς ἐστίας των, καὶ, ὀπλισμένοι μὲ δόρυ καὶ σκαπάνην, ἀνασκάπτουσι σπασμοδικῶς τὴν γῆν, εἶναι χρυσοθῆραι. Διότι εὐρέθησαν ἐκεῖ μεταλλεῖα περιέχοντα θησαυροὺς ἀνηκούστους, τερατώδεις, πρὸς τὰ ὁποῖα συγκρινόμενα τὰ μεταλλεῖα τῆς Καλλιφορνίας φαίνονται πτωχά. Ὁ ἀναγινώσκων τὰ θαύματα ὅσα γράφονται ἀπὸ Αὐστραλίας νομίζει τῷ ὄντι, ὅτι ἀναγινώσκει τὰ παραμύθια τῆς Χαλιμᾶς.

α Φαντασθετε, λέγει, μία τῶν ἐπιστολῶν ὅσας δημοσιεύουσιν αἱ Ἀγγλικαὶ ἐφημερίδες, χαριστάτην και-